

НАЦИОНАЛНА ЕКОНОМИЈА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ:

Циљ наставе овог предмета јесте стицање општих и посебних знања о законитостима развоја наше привреде, привредном систему и економској политици.

Задачи наставе су:

- стицање знања о развоју друштва и привредног система и начину њиховог функционисања;
- упознавање стања и распореда производних фактора (ресурса) и праваца и могућности њиховог развоја;
- изучавање економске политике као инструмента привредног развоја.

IV РАЗРЕД

(2 часа недељно, 62 часа годишње)

ПРЕДМЕТ ИЗУЧАВАЊА НАЦИОНАЛНЕ ЕКОНОМИЈЕ (3)

Појам националне економије и предмет њеног изучавања. Повезаност националне економије са другим друштвеним и економским наукама. Привредни систем, привредни развој и економска политика (појмовно), као три основне компоненте националне економије. Улога спољног фактора у привреди једне земље.

ОСНОВНИ УСЛОВИ И ПРЕТПОСТАВКЕ ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА

МАТЕРИЈАЛНИ И ЉУДСКИ ЧИНИОЦИ ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА НАШЕ ЗЕМЉЕ (8)

Величина земље и степен развијености привреде. Становништво и радна снага као фактор развоја. Природни услови и извори. Основни производни фондови, технички прогрес и технички услови. Капитал и тржиште капитала. Индустријализација као начин и законитост остваривања привредног развоја. Бруто домаћи производ и бруто национални доходак – појам. Динамика и структура бруто домаћег производа и бруто националног дохотка наше земље. Фактори раста бруто домаћег производа – непосредни и посредни.

РАЗВОЈ ПРИВРЕДНОГ СИСТЕМА НАШЕ ЗЕМЉЕ И ЊЕГОВА УЛОГА У РАЗВОЈУ ПРИВРЕДЕ (5)

Појам и карактеристике привредног система. Подручје и компоненте привредног система. Развој привредног система у Социјалистичкој Југославији. Привредни систем Савезне Републике

Југославије. Институционалне основе наше државе

ПРИВРЕДНИ РАЗВОЈ И РАЗВОЈНА ПОЛИТИКА (2)

Појам, чиниоци и степен привредног развоја. Утицај привредног система на развојне токове. Развојни токови наше привреде.

ПОЛИТИКА ИНДУСТРИЈСКОГ РАЗВОЈА (4)

Индустрија као привредна делатност и њена повезаност са осталим делатностима. Индустријализација и други начини остваривања привредног развоја. Грански и регионални размештај индустрије. Основне карактеристике индустријског развоја и правци даљег развоја.

АГРАРНА ПОЛИТИКА (4)

Пољопривреда као привредна делатност и њен значај. Основне карактеристике развоја пољопривреде. Неки проблеми у развоју пољопривреде и правци даљег развоја.

РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА (3)

Појам, улога и значај саобраћаја. Основне карактеристике развоја саобраћаја наше земље. Правци развоја саобраћаја.

РАЗВОЈ ТРГОВИНЕ (3)

Појам, функције и значај трговине. Појам, улога и значај тржишта. Карактеристике тржишта наше земље и неки проблеми. Основни развојни проблеми трговине

РАЗВОЈ ОСТАЛИХ СЕКТОРА ПРИВРЕДЕ (2)

Појам и економски значај туризма и хотелијерства. Наше могућности у развоју туризма.

РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ НАШЕ ЗЕМЉЕ (3)

Значај проблематике регионалног развоја. Карактеристике територијалног развоја привреде. Развој недовољно развијених подручја.

ИНВЕСТИЦИЈЕ И РАЗВОЈНА ПОЛИТИКА (6)

Појам, врсте и функције инвестиција. Обим, динамика и структура инвестиција. Економска ефикасност инвестиција. Основна обележја инвестиционе политике. Структура инвестиција у карактеристичним периодима развоја. Значај дотока страних директних инвестиција за динамизирање развојних токова наше привреде.

ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА (2)

Појам, елементи и врсте економске политике. Економска политика на територији наше државе.

ПОЛИТИКА ЦЕНА (2)

Појам политике цена и циљеви. Улога и функције цена.

ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ (4)

Појам размене са иностранством и фактори који је условљавају. Обим, структура и динамика спољнотрговинске размене. Платни биланс и основни проблеми у спољнотрговинској размени. Платно-билансни дефицит и начини његовог ублажавања. Стратегија конкурентности наше привреде.

КРЕДИТНО-МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА (2)

Улога и значај кредитно-монетарног система. Функције и врсте кредита, краткорочно и дугорочно кредитирање.

ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА (2)

Улога фискалног система. Порези, доприноси, царине и таксе. Порез на додату вредност (ПДВ) и његови ефекти.

ЖИВОТНИ СТАНДАРД КАО ЦИЉ И ПОКРЕТАЧ ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА (4)

Појам животног стандарда. Лична потрошња као најважнија компонента животног стандарда. Динамика и структура личне потрошње у нашој земљи. Јавна потрошња као компонента животног стандарда. Динамика, структура и извори финансирања јавне потрошње. Неки проблеми у области животног стандарда. Социјални развој и политика.

АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ И ПРИОРИТЕТИ ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА (3)

Стање, проблеми и перспективе наше привреде у периоду након 2000-те године. Транзиција наше привреде и приватизација као њено основно упориште. Развој и улога приватног предузетни-

штва и малих и средњих предузећа. Промена привредне структуре. Развојни приоритети наше земље. На путу ка одрживој економији, демократском развоју и укључивању у европске интеграције.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

При изради програма водило се рачуна о узрасту ученика, њиховим психофизичким могућностима, раније стеченим знањима и интересу за економску стварност у којој живе и која је претпоставка за њихову будућност.

Сазнања о економској стварности ученик стиже породичним и личним статусом и начином живота, свакодневним информацијама из окружења у коме живи и путем медија. Задатак остваривања програмског садржаја је да ученике упутује у објективно научно-стручно сагледавање и схватање економске и друштвене стварности у нашој земљи. Због тога је неопходно стручно, педагошки и аргументовано интерпретирати наставну грађу како би се остварили васпитни и образовни задаци наставног програма.

У интерпретацији наставних садржаја треба избегавати позитивистичке, идеолошке обојене ставове, као и негативистичке, критизерске, неаргументоване и ненаучне оцене наше друштвене и економске стварности. Ученик треба да схвати деловање економских закона тржишне привреде у нашим условима, да схвати специфичност услова као објективних фактора, као и утицај субјективних фактора на привредни развој. Ученике треба упућивати на правилно информисање, на коришћење уџбеника и стручне литературе. Образовни и васпитни захтеви биће остварени уколико се интерпретација садржаја програма заснива на подстицању ученика на логичко закључивање и разумевање, на анализу и слободно изражавање мишљења. То значи да систем учења и преношења знања треба да се заснива на укључивању у савремене наставне методологије и активном интеракцијском односу наставника и ученика. У глобалним и оперативним плановима, наставник треба да одреди васпитне и образовне захтеве које жели да оствари реализацијом сваке наставне јединице. Наставник треба јасно да одреди систем, облик, метод, средства за рад и припрему ученика за час, као и да да упутство ученику за коришћење уџбеника и друге литературе.

Релевантни научно-васпитни захтеви наставног програма по наставним тематским целинама су следећи:

После наставне теме Увод у предмет у којој ученици информишу о основним обележјима националне економије као науке и њена веза са другим наукама, прелази се на 1. део тј. прву тематску целину: основни услови и претпоставке привредног развоја наше земље. У овој тематској целини ученици стичу знања о материјални и људски услови привредног развоја наше земље, а затим и о развоју и функционисању њеног привредног система. Привредни систем се разматра као институционална претпоставка развоја привреде уз коришћење материјалних и људских ресурса. Описан је развој нашег привредног система, тако да ученици стичу сазнања о сложености нашег друштвено-економског развоја.

У другом делу, тј. другој великој тематској целини је дат приказ привредног развоја и развојне политике. Ученици сагледавају утицај привредног система на развојне токове. Дат је приказ индустријализације, али и других начина остваривања привредног развоја. Ученици треба да овладају знањима о месту и улози привредних области у привредном развоју, да упознају регионални развој наше земље и питања бржег

развоја недовољно развијених подручја. Инвестиције и основна обележја инвестиционе политике употпуњују знања о развојној политици једне привреде.

Трећи део, тј. трећа тематска целина односи се на економску политику. Ученици треба да схвате како држава (друштво) помоћу инструменталне политике цена, кредитно-монетарне политике и фискалне политике, усмерава друштвени и привредни развој. Посебно се разматрају економски односи са иностранством ради сагледавања конкурентности наше привреде у свету. Резултати привредног развоја се сагледавају кроз основни економски показатељ – животни стандард као циљ и покретач привредног развоја. Ученици стичу сазнања и о актуелним проблемима и приоритетима привредног развоја наше земље и могућностима укључивања у европске интеграције.

У току остваривања програмских садржаја националне економије, наставници треба да ученицима презентују све важне промене у економској и друштвеној стварности наше земље како би настава добила што више на актуелности.